

Euroopa
Komisjon

nr 58 november 2012

EUROOPA KALANDUS JA AKVAKULTUUR

- ✎ **Avameri – jätkusuutlikkuse eesmärk**
- ✎ Ühise kalanduspoliitika reform – arutelu
 - ✎ Rio+20 – avamere kaitse
- ✎ Küpros – sadamate ümberpaigutamine

Konverentsid ja koosolekud

**NEAFC, liikmete aastakoosolek, London (Ühendkuningriik),
12.-16. november 2012**

Teave: www.neafc.org
E-post: info@neafc.org
Tel: +44 207 631 0016

**ICCAT, komisjoni erakorraline koosolek, Agadir (Maroko),
12.-19. november 2012**

Teave: www.iccat.int
E-post: info@iccat.int
Tel: +34 91 416 56 00

**SEAFO, aastakoosolek, Busan (Korea),
3.-7. detsember 2012**

Teave: www.seafo.org
E-post: info@seafo.org
Tel: +264 64 22 03 87

**WCPFC, korraline istung, Manila (Filipiinid),
3.-7. detsember 2012**

Teave: www.wcpfc.int
E-post: wcpfc@mail.fm
Tel: +691 320 1992 või 320 1993

Euroopa institutsioonide töö ajakava

Euroopa Parlamendi kalanduskomisjon

Teave: www.europarl.europa.eu
E-post: ip-PECH@europarl.europa.eu
Tel: +32 2 284 49 09 (Brüssel)
või +33 3 88 17 67 69 (Strasbourg)
• 6. november 2012, Brüssel (Belgia)
• 28. november 2012, Brüssel (Belgia)
• 18. detsember 2012, Brüssel (Belgia)

Euroopa Liidu põllumajanduse ja kalanduse nõukogu

Teave: www.consilium.europa.eu
• 28.-29. november 2012, Brüssel (Belgia)
• 18.-20. detsember 2012, Brüssel (Belgia)

2 KALENDER

3 JUHTKIRI

Euroopa püügilaevastik on vastutustundlik sõltumata sellest, millistes vetes püük toimub

4-7 ARTIKKEL

Piirkondlikud kalandusorganisatsioonid – jätkusuutlikkus avamerel
India ookean – tuunivarude tundmaõppimine

8-9 UUDISED

Reform jätkub
Rio+20 – oluline edasiminek

10-11 REPORTAŽ

Limassol – asukoht teede ristumispunktis

12 LÜHIUUDISED

Meie lugejatele

Saatke meile oma arvamused ja ettepanekud järgmisel aadressil:
European Commission – Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries
– Information, communication, inter-institutional relations, evaluation and
programming Unit – Rue de la Loi/Wetstraat 200 – B-1049 Brussels,
või faksi teel numbril (+32) 2 297 95 64.
Juurde kirjutage märgusõna *Euroopa kalandus ja akvakultuur*.
E-post: fisheries-magazine@ec.europa.eu

- Euroopa Komisjoni merenduse ja kalanduse voliniku Maria Damanaki veebileht
> http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/damanaki/index_en.htm
- Rakendus: Euroopa mereatlas > http://ec.europa.eu/maritimeatlas/index_et.htm
- Kalanduse valdkonna veebileht > http://ec.europa.eu/fisheries/index_et.htm
- Merenduse veebilehe aadress > http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/index_et.htm

Euroopa kalandus ja akvakultuur on ajakiri, mida annab välja Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusajade peadirektoraat. Ajakiri saadetakse tasuta tellimisavalduse esitajatele (vt tellimislehte lk 12). *Euroopa kalandus ja akvakultuur* ilmub viis korda aastas ning see avaldatakse ka merendus- ja kalandusajade PD koduleheküljel (http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/magazine/index_et.htm).

Vastutav väljaandja: Euroopa Komisjon, merendus- ja kalandusajade peadirektoraat, peadirektor.

Vastutust piirav tingimus: merendus- ja kalandusajade PD vastutab vaid väljaande avaldamise üldküsimuste eest ega ole mingil viisil heaks kiitnud või kinnitanud selles avaldatavaid seisukohti. Ajakirjas avaldatud arvamusi ei saa tõlgendada Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusajade PD ametliku seisukohana.

Komisjon ei vastuta väljaandes avaldatud andmete õigsuse eest.

Komisjon ega tema nimel tegutsevad isikud ei vastuta ajakirja kasutusviisi eest.

© Euroopa Liit, 2012

Väljaannet võib kopeerida vaid juhul, kui esitatakse viide allikmaterjalile.

Kaanefoto: © Reporters

Illustratsioonid (*Psetta maxima* – *Salmo salar*): © Scandfish

Euroopa püügilaevastik on vastutustundlik sõltumata sellest, millistes vetes püük toimub

Euroopa Liidu (EL) püügilaevastik liigub kõikidel maailma meredel. Viimaste statistiliste andmete kohaselt tegutseb 718 ELi liikmesriigi lipu all sõitvat laeva väljaspool ühenduse vesi. See moodustab küll vähem kui 1% kõikidest ELi püügilaevadest, kuid nende arvele langeb ligi veerand Euroopa püügilaevastiku püügivõimsusest. Nendelt laevadelt pärineb 21% Euroopa väljapüügist, vähemalt sellest väljapüügist, mis on mõeldud inimtarbimiseks. Mõne liigi puhul, nagu krevetid ja peajalgised, on see osakaal märgatavalt suurem. Ka tuunipüügist rääkides tuleb arvestada, et 90% väljapüügist saadakse rahvusvahelistes vetes või partnerriikide majandusvööndites.

Oluline osa püügilaevade tegevuse haldamisest toimub ühise kalanduspoliitika välise mõõtme raames, mis hõlmab ka teisi valdkondi, nagu osalemine ülemaailmses kalanduse haldamises või võitlus ebaseadusliku püügi vastu. Ühenduse vetes saab EL oma vastutust kalavarude nõuetekohase kasutamise eest täiel määral ellu viia. Siin on liidul õigus (ja isegi kohustus) määrata kindlaks ja kehtestada oma eeskirjad. See õigus kaob aga niipea, kui ületatakse liikmesriigi majandusvööndi välispiir.

Asjaolu, et Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia või mõne muu liikmesriigi lipu all sõitvad suured külmutustraalerid ja tuunipüügiseinerid tegutsevad üle kogu maailma, viis selleni, et EL võtab nende suhtes samasugused kohustused kui tema vetes tegutsevate püügilaevade suhtes. Oleks ebajärjekindel ja lubamatu nõuda vastutustundlikku püüki näiteks Biskaia lahes, kuid lubada Euroopa laevadel ülepüüki kolmandate riikide territoriaalvetes või rahvusvahelistes vetes. Selleks, et püügilaevastik kasutaks mereressursse väljaspool oma territoriaalvesi vastutustundlikult, toimib Euroopa Liit kahel erineval viisil: ta sõlmib kolmandate riikidega lepinguid ja osaleb rahvusvaheliste organisatsioonide tegevuses.

Et Euroopa laev saaks õiguse püüda või jälitada kalaparvi kolmanda riigi majandusvööndis, on EL sõlminud vastavad lepingud. Kuni 2004. aastani oli tegemist üksnes rahaliste lepingutega – EL maksis kolmandale riigile tema mereressurssidele juurdepääsu eest rahalist hüvitist. Alates sellest aastast aga räägitakse (lõunapoolsete riikide ja Gröönimaaga sõlmitud lepingute puhul) kalanduse partnerluslepingutest, sest lepingud hõlmavad veel täiendavat mõõdet: osa makstavast hüvitisest kasutatakse selleks, et aidata partnerriigil korraldada oma kalavarude jätkusuutlikku haldust. Selline lähenemine soodustab kalavarude halduse paigutamist kahepoolsete toimingute keskmesse.

Lisaks sellele on Euroopa Liit, mida esindab Euroopa Komisjon, olulisemate piirkondlike kalandusorganisatsioonide liige ja osaleb seega kalanduse haldamise korralduses maailma kõikide ookeanide rahvusvahelistes vetes. Täpsemalt osaleb komisjon viie tuunipüügiga seotud ja üheksa muude liikide püügiga seotud rahvusvahelise kalandusorganisatsiooni tegevuses ning peale selle ka kahe nõuandva organisatsiooni töös (Atlandi ookeani kesk- ja lääneosa ning Atlandi ookeani kesk- ja idaosa kalandusorganisatsioonid). Nende organisatsioonide lepinguosalisena on Euroopa Liidul reaalne tegutsemis- ja algatusõigus, mida kasutatakse vastutustundliku ja jätkusuutliku halduse saavutamiseks rahvusvahelistes vetes. Et neid pingutusi saadaks edu, peab komisjon enne ja pärast iga piirkondliku kalandusorganisatsiooni koosolekut tegema tõsiselt tööd ja püüdma mõjutada tehtavaid otsuseid, mis võetakse üldjuhul vastu konsensusel. Seda tööd tehakse juba ammu, kuid käimasoleva ühise kalanduspoliitika reformi käigus kavatses komisjon minna veelgi kaugemale. Kuidas seda saavutada? See ongi käesoleva ajakirjanumbri peartikli põhiteema.

Toimetus

© Reporters

Juunis toimunud konverentsi tulemused toetavad komisjoni soovi tõhustada oma tegevust piirkondlikes kalandusorganisatsioonides, et edendada seeläbi kalanduse jätkusuutlikkust.

ARTIKKEL

Piirkondlikud kalandusorganisatsioonid – jätkusuutlikkus avamerel

Ühise kalanduspoliitika reformil on mitu Euroopast väljapoole suunatud eesmärki. Euroopa Liit soovib, et rahvusvahelistes vetes seataks samasuguseid eesmärke nagu ühenduse vetes. Selleks aitab ta piirkondlikke kalandusorganisatsioone nende tegevuses avamerepüügi jaoks rangete halduseeskirjade kehtestamisel. Kuidas? Selle küsimuse arutamiseks korraldati käesoleva aasta juunis Brüsselis kõrgetasemeline rahvusvaheline koosolek.

Euroopa Liidul on mitu põhjust tunda huvi kalandusküsimuste vastu väljaspool oma liikmesriikide territoriaalvesi.

Esiteks on kalavarude ülemäärane kasutamine reaalne ülemaailmse ulatusega probleem. FAO⁽¹⁾ 2010. aasta kokkuvõtte kohaselt on 53% jälgitavatest kalavarudest täies ulatuses kasutuses, 28% puhul võib täheldada ülemäärast kasutust, 3% on ammendunud ja 1% on taastumas. Seega on oluline saavutada kalanduse jätkusuutlik haldus kõikidel maailma ookeanidel. See on seotud ülemaailmse toiduohutusega.

Teiseks tuleb silmas pidada asjaolu, et märkimisväärne osa Euroopa püügilaevastikust tegutseb üle maailma. Seega on täiesti loomulik, et Euroopa Liit jälgib püügilaevastiku õigusi, tagades kasutatavate kalavarude jätkusuutlikkuse.

Kolmanda põhjusena tuleb märkida, et Euroopa Liit on suurim ülemaailmne kalandus- ja vesiviljelustoodete turg. Rahvusvaheline kaubandus ammutab siit tooteid, mis on valminud kõikidest maailma meredest püütud ressursidest. Seetõttu on Euroopa Liidu eesmärk, et nende toodetega seotud püük looduskeskkonnast toimuks samadel jätkusuutlikel põhimõtetel kui tema enda mereressursside kasutus, täiesti asjakohane.

Sellega võtab Euroopa Liit vastutuse suure kalatootja ja tarbijana. Ühise kalanduspoliitika (ÜKP)⁽²⁾ reformi raames on Euroopa Liit otsustanud tõhustada oma tegevust jätkusuutliku püügi kindlustamisel kogu maailma meredes. Selleks kavatseb ta tegutseda ülemaailmsel tasandil suurte rahvusvaheliste organisatsioonide (ÜRO⁽³⁾, FAO, OECD⁽⁴⁾ jne) ja piirkondlike kalandusorganisatsioonide kaudu ning kahepoolsete suhete kaudu, mis tuginevad teatud rannikuriikidega sõlmitud partnerluslepingutele.

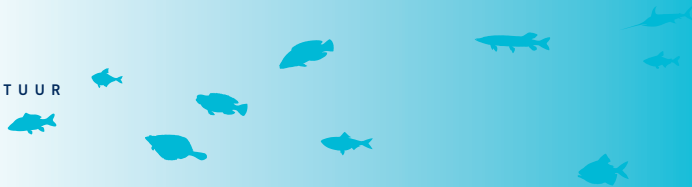
Selles artiklis keskendume Euroopa Liidu regionaaltasandi tegevusele ja rollile, mida EL mängib piirkondlikes kalandusorganisatsioonides.

(1) ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon; www.fao.org/fishery/sofia

(2) Vt KOM 2011/424, komisjoni teatis ühise kalanduspoliitika välise mõõtme kohta.

(3) Ühinenud Rahvaste Organisatsioon; www.un.org

(4) Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon; www.oecd.org

Eesmärgid: jätkusuutlikkus, tõhusus

Esmalt meenutame, mida piirkondlikud kalandusorganisatsioonid endast kujutavad. Tegemist on 1982. aasta mereõiguse konventsiooni alusel loodud organisatsioonidega. Nende ülesandeks on hallata kalandust täpselt kindlaks määratud avamere piirkonnas. See tähendab, et organisatsioon väljastab laevadele püügilube, milles määratakse kindlaks püügivõimalused, samuti kehtestab organisatsioon püügivõimsuse piirangud, korraldab kontrollimeetmete võtmist jne. Üldjuhul on organisatsioonide otsused laeva lipuriigi omade suhtes ülimuslikud ja lepinguosalised⁽⁵⁾ kohaldavad neid vahetult. Tavapäraselt koondab piirkondlik kalandusorganisatsioon kõiki oma pädevuspiirkonna rannakurii ja kalureid. Selleks, et laev saaks rahvusvahelistes vetes püügiga tegeleda, peab tema lipuriik olema asjaomase püügiala piirkondliku kalandusorganisatsiooni lepinguosaline või koostööpartner⁽⁶⁾.

Piirkondlikud kalandusorganisatsioonid on avamere kalavarude haldamisel võtmetähtsusega. Nende kaudu loodab Euroopa Liit, kes on suurema osa piirkondlike kalandusorganisatsioonide liige, teha tööd jätkusuutliku ja vastutustundliku püügi edendamiseks rahvusvahelistes vetes. Selleks kavatses Euroopa Liitu piirkondlike kalandusorganisatsioonide juhtorganites esindav Euroopa Komisjon täita organisatsioonides väga selgepiirilist rolli, järgides samu põhimõtteid, mille täitmist ta nõuab ühenduse vetes, ja arvestades loomulikult ka rahvusvahelise õiguse kalandust hõlmavaid üldsätteid.

Põhieesmärgid, mis Euroopa Liit on ühise kalanduspoliitika reformi raames välise mõõtmega jaoks seadnud, on järgmised.

- **Täiustada kalavarude haldamise teaduslikke aluseid.** See eesmärk tähendab, et piirkondliku kalandusorganisatsiooni otsuste aluseks olevad teaduslikud andmed peavad olema võimalikult usaldusväärsed ning pärinema parimatest olemasolevatest teaduslikest allikatest.
- **Saavutada parem eeskirjadest kinnipidamine.** Selleks tõhustatakse kontrollimenetlusi ning jälgitakse süstemaatiliselt ka seda, kuidas lepinguosalised ja koostööpartnerid kontrollivad eeskirjadest kinnipidamist.
- **Tõhustada haldusmenetlusi.** Selleks tuleb jälgida rakendatavate haldusmenetluste toimet ja ühtlasi tuleb muuta otsustusprotsess tõhusamaks, loobudes vajaduse korral teatud otsuste tegemist tõkestavast konsensusenõudest.
- **Vähendada avamere piirkondades tegutseva püügilaevastiku ülemäärast võimsust.** Sama eesmärk on püstitatud ka Euroopa vete kohta – jälgida, et püügilubades kajastuv püügivõimsus oleks parimate kättesaadavate teaduslike andmete alusel hinnatud olemasolevate kalavarude suurusega adekvaatses vastavuses.

Arutelu tekitamine

Neid eesmärke silmas pidades korraldas Euroopa merenduse ja kalanduse volinik Maria Damanaki piirkondlike kalandusorganisatsioonide tulevikku käsitleva konverentsi „Fit for the Future”⁽⁷⁾, mis toimus 1. juunil Brüsselis. Konverentsil osalesid 14 piirkondliku kalandusorganisatsiooni esindajad ja liikmesriikide kalanduse eest vastutavad tippametnikud. Kokku osales konverentsil enam kui 100 inimest, esimest

korda oli esindatud nii palju piirkondlikke kalandusorganisatsioone. Tuntud esinejad Ameerika Ühendriikidest, Hiinast ja Uus-Meremaalt andsid üritusele ülemaailmse kõlapinna. Ettekannete eesmärgiks oli tekitada arutelu, et piirkondlike kalandusorganisatsioonide esindajad saaks juhtida tähelepanu oma probleemidele ja teha ettepanekuid olukorra parandamiseks (vt raamitud teksti).

Mis saab edasi? Komisjoni teatis ühise kalanduspoliitika välise mõõtmega kohta sai nõukogu ja Euroopa Parlamendi toetuse ning võimaldab komisjonil selles valdkonnas edasi liikuda. 1. juuni arutelu põhjal koostati raport⁽⁸⁾, mis saadeti kõikidele konverentsil osalenutele. Raportist ilmneb ühelt poolt laialdane konsensus edasiste vajalike toimingute suhtes ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja piirkondlike kalandusorganisatsioonide nägemuse suur kokkulangevus. See toetab komisjoni tema püüdlustes tugevdada oma positsiooni piirkondlikes kalandusorganisatsioonides ja saavutada nende tegevuse kaudu kalanduse jätkusuutlikkus.

Sel moel on komisjonil võimalik tegutseda nii ühenduse sees kui ka väljaspool seda, et tõhustada teadusuutlikkust, töötada välja haldusmeetmeid ja püügivõimsuse piiramise meetmeid, kehtestada uusi kontrollimeetmeid ning ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata püügi vastase võitluse meetmeid, tõhustada rakenduskomiteede tegevust, leida vahendeid andmete kogumise rahastamiseks jne. Samas ei ole olukord kõikides piirkondlikes kalandusorganisatsioonides võrreldav ning kõigi nende puhul ei saa juhtimise tõhustamiseks rakendada samu meetmeid. Samuti tuleb silmas pidada asjaolu, et kui Euroopa Liit on teatavates piirkondlikes kalandusorganisatsioonides juhtpositsioonil, siis teistes on ta rohkem isoleeritud ja tema tegutsemisruum on piiratum.

Üks on igal juhul selge – avamerepüügi osas on reform juba käivitunud.

(5) Üldmõiste, mis tähistab riike, kes on liitunud rahvusvahelise konventsiooniga ja seeläbi piirkondliku kalandusorganisatsiooniga.

(6) Koostööpartner on riik, kes ei ole piirkondliku kalandusorganisatsiooni liige, kuid kes kohustub rakendama selle kehtestatud meetmeid.

(7) Tõlkes: „Suuteline vaatama tulevikku”.

(8) Raport on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/events/2012/06/events_20120601_01_en.htm

Võimalik on vaadata ka konverentsi voogedastust: <http://webcast.ec.europa.eu/eutv/portal/archive.html?viewConference=15690>

Konverentsi tulemused

Konverentsi tulemused. Hea juhtimine saab põhineda vaid kvaliteetsetel teaduslikel andmetel kalavarude kohta. Põhiprobleem on, kuidas peaks toimuma teaduslike andmete ja neil põhinevate hinnangute kvaliteedi optimeerimine. Kindlasti on tegemist liikmesriikide poliitilise tahte olemasolu küsimusega, kuid samavõrra on see ka rahastamise küsimus. Andmete kogumiseks, teadlaste töö tasustamiseks ja andmete töötlemiseks on vaja rahalisi vahendeid. See tekitab probleeme nendes piirkondlikes kalandusorganisatsioonides, mille liikmete hulka kuulub ka arenguriike.

Eeskirjadest kinnipidamine. Lahenduseks on luua tõhusalt töötavad rakenduskomiteed, mis hindavad süstemaatilisel seda, kuidas iga konkreetne liikmesriik kontrollib piirkondliku kalandusorganisatsiooni kehtestatud eeskirjadest kinnipidamist, ja määravad kindlaks põhjused, miks eeskirjadest kinni ei peeta. Tegemist võib olla ebapiisava poliitilise tahtega, kuid samuti võib olla tegemist riigi vähese suutlikkusega rakendada kalanduskontrolli meetmeid. Mõlemal juhul võib lahendus peituda kas karistuste kohaldamises või suutlikkuse tõhustamisele suunatud abimeetmete rakendamises.

Haldus-, juhtimis- ja kontrollisuutlikkuse tõhustamine. Tegemist on väga olulise küsimusega, sest enamiku piirkondlike kalandusorganisatsioonide liikmete hulka kuulub ka arenguriike. Probleem võib olla seotud vaid teatud liikmesriikidega, kellel puuduvad võimalused kohaldada kalanduse tõhusat haldussüsteemi või korraldada järelevalvet mitteametlikule sektorile kuuluva ulatusliku väikesemahulise püügilaevastiku üle. See võib aga üles kerkida ka piirkondliku kalandusorganisatsiooni enda tasandil, sest mõningatel organisatsioonidel ei ole nende liikmete rahaliste vahendite vähesuse tõttu võimalik korraldada sekretariaadi tööd. Siin võib lahenduseks olla ettevõtjate makstav osalustasu, kuid mõnel juhul on organisatsiooni tegevuses osalevad pooled toonud välja võimalusi mitme piirkondliku kalandusorganisatsiooni ühendamiseks, et saavutada seeläbi mastaabiefekti.

Jälgitavus. Kõik on veendunud selles, et saagi täpne jälgitavus on võtmetähtsusega, lahendamaks liikide säilimise probleemi ülemaailmses ulatuses. Piirkondlikud kalandusorganisatsioonid on seetõttu taotlenud elektrooniliste deklaratsioonide üldist kehtestamist, mida tuleb pidada ülivajalikuks meetmeks. Eeskujuks on ICCATi⁽⁹⁾ rakendatud hariliku tuuni halduskava, mis käivitati 2008. aastal ja mille eesmärk on selle liigi varude tervendamine Vahemeres ja Atlandi ookeani kirdeosas. ICCATis on käimas arutelu kava laiendamaks kasutuselevõtuks kõikide selle piirkondliku kalandusorganisatsiooni hallatavate varude jaoks.

Ebaseaduslik püük. Piirkondlikud kalandusorganisatsioonid nõuavad, et kehtestataks tõhus ja ühtlustatud süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata püügiga tegelevate laevade registreerimiseks, et neil puuduks võimalus geograafilist piirkonda vahetades oma ebaseaduslikku tegevust varjata. Selleks soovivad piirkondlikud kalandusorganisatsioonid võtta kasutusele ühtse identifitseerimiskoodi, *Unique Vessel Identifier*, mis on laevaga püsivalt seotud. Konverentsil osalejad tunnistasid samuti vajadust luua ülemaailmne püügilaevalade register ja sellega seotud töid on FAO juba alustanud.

Ülepüük. See on üks põhilisi ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata püügiga kaasnevaid nähtusi. Arutelu keskendus võimalustele, kuidas saavutada püügilaevastiku võimsuse ja olemasolevate kalavarude adekvaatne vahekord. Lahendused peavad olema kohandatud erinevate kalavarude ja asjaomaste riikidega. Need võivad hõlmata püügivõimsuse külmutamist või individuaalsete püügikvootide kehtestamist. Selles valdkonnas tuleb võtta arvesse arenguriikide ootusi ja võimaldada neil püügivõimsust suurendada, et rahuldada oma vajadust toidu järele. Probleemi lahendamiseks tuleb välja töötada kõnealuste riikide ja arenenud riikide vahelised suhtlusmehhanismid.

Performance review. Piirkondlike kalandusorganisatsioonide toimimist tõhustavaks vahendiks on perioodiliselt toimuv hindamine (ingl *performance review*). Mõnes piirkondlikus organisatsioonis on selline hindamine juba toimunud, kuid sõltumatute ekspertide antavad hinnangud peaks muutuma regulaarsemaks. Samuti on oluline, et hindamisraportites esitatud soovitusel rakendataks tegelikult ellu.

Enam koostööd. Praegu töötavad kõik piirkondlikud kalandusorganisatsioonid üksteisest sõltumatult, mistõttu tuleb mõnikord otsida lahendust probleemidele, mis võivad mujal olla juba lahendatud. Seepärast peavad organisatsioonid vajalikuks rakendada meetmeid, mis võimaldavad vahetada kogemusi ja teha koostööd. Teatud juhtudel on äärmiselt oluline, et kaks kõrvutiasetseva halduspiirkonnaga kalandusorganisatsiooni kooskõlastaksid oma halduspõhimõtted, eriti kui nende tegevus on suunatud samadele liikidele. Tuuniga seotud piirkondlikud kalandusorganisatsioonid kasutavad tuunivarude haldamise ülemaailmseks ühtlustamiseks Kobe koosolekul kinnitatud põhimõtteid. Territoriaalse printsipi alusel tegutsevad üldised piirkondlikud kalandusorganisatsioonid ei ole seda teed läinud.

(9) Rahvusvaheline Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjon; www.iccat.int

Kammeljas

Psetta maxima

5

Bioloogia

Kammeljas (*Psetta maxima*) on lapik kala, kelle mõlemad silmad asuvad üllemisel poolel. Ta on levinud Euroopas Atlandi ookeani rannikualadel ning vähem Vahemeres. Kammeljas elab liivasel ja mudasel merepõhjal madalas või kuni 100 m sügavuses vees ning on värvunud vastavalt põhja värvile. Atlandi ookeanis toimub kudumine maist juulini ning Vahemeres veebruarist aprillini. Vastsed on algselt sümmeetrilise kujuga, kuid 40-50 päeva pärast rändab parempoolne silm vasakule kehapoolle. Kammeljas on lihatoiduline. Noored kalad toituvad molluskitest ja koorikloomadest ning täiskasvanud peamiselt kaladest ja peajalgsetest.

Kasvatamine

Kammelja kasvatamine algas 1970. aastatel Ühendkuningriigis ning seda arendati edasi Prantsusmaal ja Hispaanias. Kuigi kammelja vesiviljelusega tegeleb ka teisi ELi riike, on ELi suurimaks kasvatajaks tõusnud Hispaania, eelkõige Galicia piirkond.

Sarnaselt kuld-merikogre ja huntahvenaga paljundatakse kammeljaid tehnoloogiliselt keerukates haudejaamades, mis vajavad väljaõppinud töötajaid.

Vangistuses toimub sigimine rangelt kontrollitud tingimustes. Sugukarja hoitakse betoonbasseinides madalal tihedusel väga kindlal valgus- ja temperatuurirežiimil ning söödetakse spetsiaalsete niiskete graanulitega. See võimaldab saada marja aastaringelt. Mari on pelaagiline ning paigutatakse koorumiseni inkubeerimisbasseinidesse.

Vastseid võidakse kasvatada poolintensiivselt (viis vastset liitri kohta) või intensiivselt (20-40 vastset liitri kohta). Pärast suude avanemist toidetakse neid esmalt zooplanktoni ning hiljem väikeste koorikloomadega (arteemia). Basseinidesse võidakse lisada ka fütoplanktonit. Teisel kasvukuul harjutatakse neid tehissöödaga. Järgneva kahe kuu jooksul toidetakse noorkalu kuivgraanulitega ning nad saavutavad 5-10 g kaalu.

Seejärel viiakse noorkalad üle väljas asuvatesse suurematesse basseinidesse eelnuumamiseks, mis kestab mitu kuud, kuni kaal tõuseb umbes 100 g tasemele.

Edasine kasv toimub tavaliselt maismaal välitingimustes asuvates avatud veekasutusega nelinurksetes või ümarbasseinides, kuhu pumbatakse merevett. Kalade kaitsmiseks päikesekiirguse eest on basseinid kaetud. Kalade tihedus on 20-40 kg ruutmeetri kohta. Ainult väike osa Euroopa kammeljast kasvatatakse retsirkulatsiooniga vesiviljelussüsteemides. Viimasel kasvatamisetapil võib kasutada ka lameda põhjaga sumpasid, aga need on vähem levinud. Müügisuuruse ehk 1,5 või 2 kg saavutamiseni kulub 26-30 kuud.

Tootmine ja kauplemine

Enne kui Hiinas hakati Euroopast imporditud sugukarja baasil kammeljat kasvatama, piirdus kammeljatootmine üksnes Euroopaga. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni andmetel kasvatatakse Hiinas umbes 60 000 tonni kammeljat, samas kui Euroopa kasvatusmaht on natuke alla 10 000 tonni. Lisaks saadakse ELis aastas umbes 6 000 tonni kammeljat kalapüügi teel. ELi tähtsaim kammeljakasvataja on Hispaania, kuid varsti on kammeljakasvatuse olulist arengut oodata ka Portugalis. Kolmandate riikidega kauplemine ei ole märkimisväärne. ELi-sisene kasvatatud kammeljaga kauplemise maht moodustab umbes poole ELis kasvatatud kammelja koguväärtusest. Põhiliselt suundub kala Hispaaniast Prantsusmaale, Itaaliasse ja Portugali.

© Biosphoto

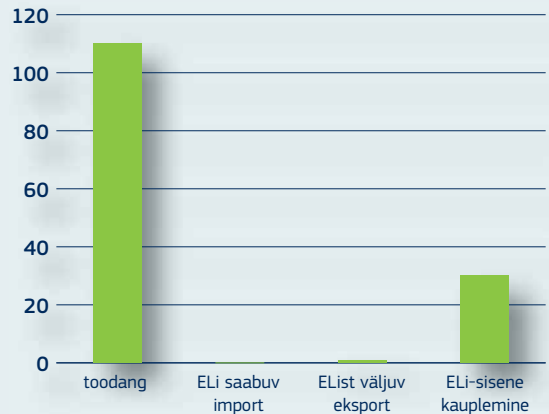
Esitusviis turul

Seda kvaliteetset lapikut kala müüakse enamasti tervena. Põhiliselt toimub müük tootlustusettevõtetele.

Toiteväärtus 100 g kohta (keskmine)

Kalorid: 108 kcal
Valgud: 18 g
Seleen: 18 µg
D-vitamiin: 3,6 µg
Eikosapentaenehape: 364 mg
Dokosaheksaenehape: 428 mg

Kammelja müügiimaht ja sellega kauplemine ELis* (2009) (miljonit eurot)

* püügist ja vesiviljelusest.

Allikas: Eurostat.

Kammeljarisoto metsaseentega

Retsept (4 inimesele)

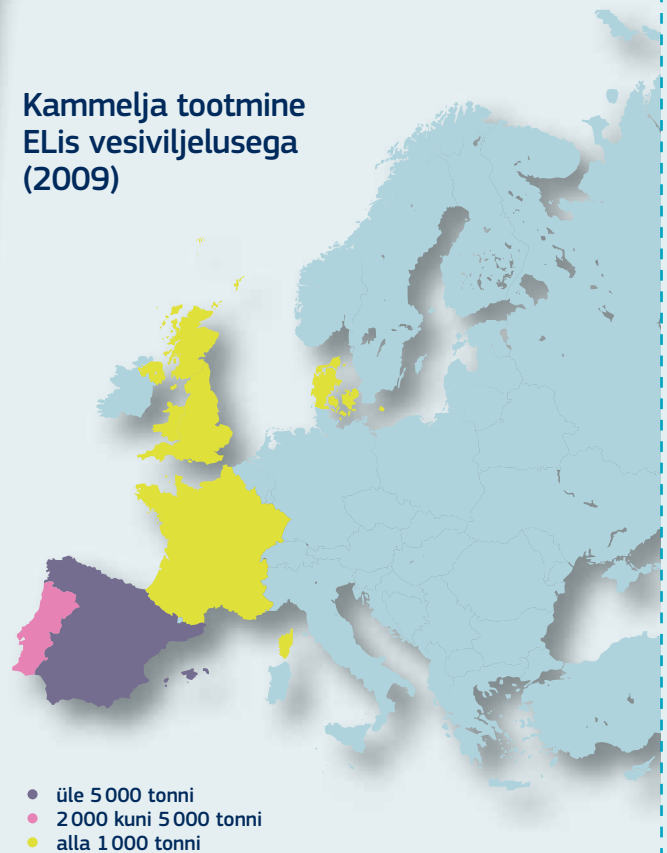
- 600 g kammeljafileed
- 150 g Arborio või Carnaroli riisi
- 2 šalottsibulat
- 2 dl linnulihapuljongit
- 100 g metsaseeni
- 1 dl valget veini
- 50 g Parmesani
- 50 g võid
- 1 tillioks
- Oliiviõli
- Soola ja pipart
- Ürdiõli:
 - 4 dl oliiviõli
 - 1 kimp peterselli
 - 1 küüslauguküüs
 - 20 basiilikulehte
 - 1 roheline paprika

Valmistamine

1. Ürdiõli valmistamiseks mikserda koostisained, pressi segu läbi tiheda sõela ja aseta külmikusse.
2. Risoto valmistamiseks sulata kastrulipõhjas või ja passeeri peeneks hakitud šalottsibul klaasjaks, lisa riis ja kuumuta, kalla juurde vein ning keeda, kuni vein on aurustunud, lisa väikeste kogustena ja mitmes osas puljong, risotot samal ajal kogu aeg segades, lasse umbes 13 minutit keeda.
3. Prae metsaseened kiirelt läbi ja sega risotosse, seejärel lisa riivitud Parmesan ja tükike võid. Riis peab olema *al dente* ehk poolköva.
4. Prae pannil väheses õlis soola ja pipraga maitsestatud kammeljafileed.
5. Taldriku keskele aseta lusikatäis riisi ja sellele kala, roa ümbrus garneeri ürdiõliga ja kõige peale pane kaunistuseks tillioks.

Peakokk Eric Patigny (Euro-Toques Belgique) retsept

Kammelja tootmine ELis vesiviljelusega (2009)

Allikas: Eurostat.

Lõhe

Salmo salar

Bioloogia

Lõhe (*Salmo salar*) looduslikud elupaigad asuvad Euroopa rannikul Atlandi ookeani põhjaosas ja ookeani suubuvates jõgedes. See on anadroomne liik. Lõhe sigib magevees ja veedab seal oma esimesed eluaastad, kuid suundub seejärel ülejäänud eluks merevette.

Kudemisperiod kestab oktoobrist jaanuarini. Marja heitmine ja viljastamine toimub ülesvoolu asuvates kruusase põhjaga kohtades ning selleks on vaja väga puhast ja hapnikurikast vett. Paljud isendid surevad pärast kudemist. Umbes nelja kuni kuue nädala jooksul toituvad eelvastsete enda varudest ning seejärel hakkavad maimud sööma putukavastseid. Noored lõhed jäävad jõgedesse kaheks kuni viieks aastaks, et läbida smoltifitseerumine, mille käigus nende füsioloogia kohastub eluks merevees ning nad rändavad merre. Tavaliselt toimub see märtsi ja juuni vahel.

Kasvatamine

Lõhe paljundamismeetodid töötati algselt välja 19. sajandil Ühendkuningriigis kalavarude taastamise eesmärgil. Ent Norra oli esimene riik, kus 1960. aastal hakati müüma ujuvsumpades kasvatatud täiskasvanud lõhet.

Lõhekasvatuse esimene etapp toimub magevees. Vangistuses paljundatakse lõhet rangelt kontrollitud tingimustel. Emastelt lüpstakse mari välja ning viljastamiseks segatakse see isastelt võetud seemnerakkudega. Seejärel asetatakse mari inkubeerimisbasseinidesse. Koorunud eelvastseid kasvatatakse kahes etapis. Silodes või salvedes toimuv esimene etapp kestab neli kuni kuus nädalat ehk eelvastsete rebukoti imendumise ja maimudeks arenemiseni. Teisel etapil viiakse maimud üle mageveebasseinidesse (või järvesumpadesse), kuhu nad jäävad üheks kuni kaheks aastaks ehk smoltifitseerumiseni.

Seejärel viiakse noorlõhed mere äärde ja paigutatakse ujuvsumpa. Nad jäävad sumpas umbes kaheks aastaks kuni müügisuuruse (2–5 kg) saavutamiseni.

Lõhe on lihasööja ning noorlõhesid toidetakse kalajahust ja kalaõlist valmistatud graanulitega. Lisaks võivad need sisaldada taimset jahu ja ekstrakte (teravili, oad, soja jne), vitamiine, mineraalsooli ja karotinoidipigmenti, mis annab kaladele iseloomuliku värvuse.

Tootmine ja kauplemine

Maailmas langeb vesiviljeluse arvele kaks kolmandikku lõhe kogutoodangust. Põhiline kasvatatav liik on väärilõhe, mis moodustab 93% lõhekasvatusest. 2009. aastal olid väärilõhe tähtsamad tootjad Norra, Tšiili, EL ja Kanada.

ELis piirub lõhetootmine väärilõhega. Muude liikide kasvatuse ja püügi maht on praktiliselt olematu. EL sõltub lõhe saamiseks tugevalt muust maailmast, sest 80% ELis kasutatavast lõhest imporditakse ning omakorda 80% sellest pärineb Norrast. Hiinast tuleva impordi maht kasvab, kuid ka seal on tegemist Norra lõhega, mis on üksnes Hiinas fileeritud ja külmutatud. Norra lõhe kaks suurimat importijat ELis on Rootsi ja Taani, kuigi nad tegutsevad üksnes vahejaamadena ning veavad selle peaaegu täies mahus uuesti välja ELi põhilistele lõheturgudele (Prantsusmaa, Ühendkuningriik, Saksamaa ja Poola). Rootsi ja Taani eriline roll seletab, miks ELi-sisese kauplemise käive on peaaegu sama suur nagu impordikäive. Norrast pärineva tooraine töötlemisega (põhiliselt suitsutamise) aitavad ELi-sisese kauplemise mahtu suurendada ka Poola ja Saksamaa. EList väljuva ekspordi (põhiliselt Ameerika Ühendriikidesse suunduv Šoti lõhe) maht ei ole kuigi suur.

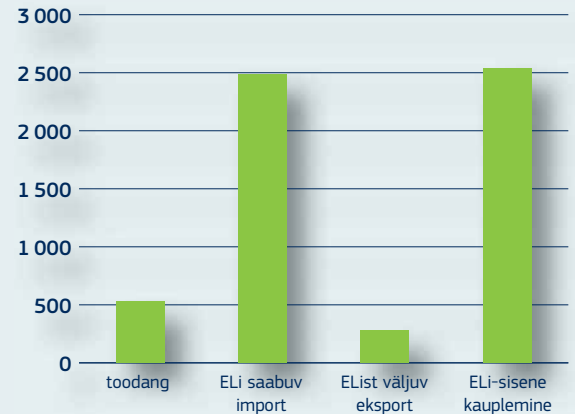
Esitusviis turul

Lõhe on väga mitmekülgne kala, nagu nähtub ka ELi riilitel olevate lõhepõhiste toodete arvust ja mitmekesisusest. Suur osa kalast müüakse värskena kas fileede või lõikudena kala-kauplustes või pakendatud kujul selvehallides. Populaarne hõrgutis on ka suitsukala, mida enamast müüakse viilutatuna vaakumpakendis.

Toiteväärtus 100 g kohta (keskmine)

Kalorid: 198 kcal
Valgud: 20 g
Seleen: 12 µg
D-vitamiin: 5,7 µg
Eikosapentaenhape: 612 mg
Dokosaheksaenhape: 869 mg

Lõhe müügiimaht ja sellega kauplemine ELis* (2009) (miljonit eurot)

* püügist ja vesiviljelusest.

Allikas: Eurostat.

Waterzooi lõhega

Koostisained (4 inimesele)

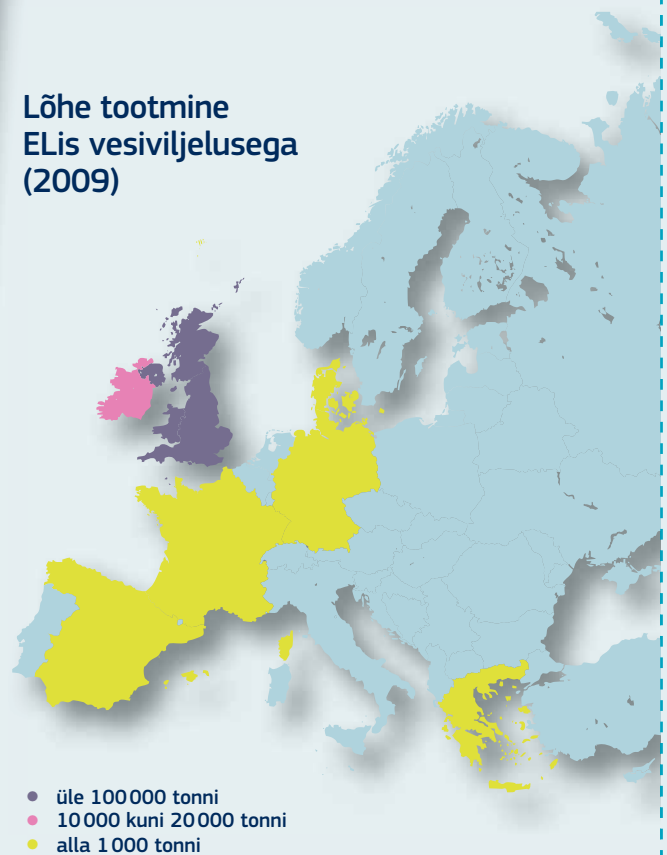
- 4 lõhetükki
- 150 g porgandeid
- 100 g varssellerit
- 50 g porru valget osa
- 50 g jahust ja võist valmistatud kastmepõhja (25 g võid, 25 g jahu)
- 1,5 dl röõska koort
- 2 munakollast
- Võid
- Soola ja pipart

Valmistamine

1. Lõika porgand, varsseller ja porru peenteks korrapärasteks ribadeks. Kuumuta ribad pannil väheses võis kergelt läbi (umbes 3 minutit).
2. Vala peale vesi, nii et köögiviljade ülemine kiht oleks kaetud, maitsesta ja keeda umbes 12 minutit. Kurna köögiviljad ja jätta ootele.
3. Aseta maitsestatud lõhetükid võiga määritud kõrgete äärtega vormi.
4. Vala peale köögiviljade kuum keeduleem ja lisa vajaduse korral vett, nii et vedelikku oleks üks liiter. Pane roog 15 minutiks 175 °C eelkuumutatud ahju.
5. Tõsta lõhetükid vormist välja ja hoiu soojas.
6. Aja keeduleem kiirelt keema, paksenda kastmepõhjaga ja keeda 5-6 minutit.
7. Klopi munakollased röõsa koorega lahti ja sega keeduleemest saadud kastmesse. Lisa keedetud aedviljaribad.
8. Aseta lõhetükk sügavasse serveerimistaldrikusse ja lisa ohtralt keeduleemest valmistatud kastet.

Peakokk Philippe Votquenne'i (Euro-Toques Belgique) retsept

Lõhe tootmine ELis vesiviljelusega (2009)

Allikas: Eurostat.

India ookean – tuunivarude tundmaõppimine

Euroopa Komisjon rahastab India ookeani tuunivarusid käsitlevat suurt teaduslikku uuringut. Selle käigus uuriti seni suhteliselt vähe uuritud liikide rändeharjumusi. Samuti oli eesmärgiks õppida paremini tundma Euroopa tuunipüüdjate jaoks üliolulise liigi varusid, et viia nende haldamine parimale olemasolevale teaduslikule alusele.

Euroopa Liit soovib viia nii rahvusvahelistes vetes kui ka oma territooriumilvetes püütavate varude haldamise parimale võimalikule teaduslikule alusele. See nõuab poliitilist tahet, rahalisi vahendeid ja teadusliku uurimishimu väljundite tähelepanelikku kuulamist. Juba alates 1980. aastatest on IOTC (1) konsultantideks olnud teadlased soovinud India ookeani tuunivarude käitumise kohta rohkem andmeid saada. Kuidas need liigid rändavad? Kus nad paljunevad? Kus on nende toitumisalad? Küsimusi oli veelgi.

Need küsimused said vastuse alles 2000. aastate alguses. Euroopa Liit oli suure troopiliste tuunide märgistamise programmi pearahastaja. Miks tegeleb Euroopa Liit India ookeani tuunidega? Vastus sellele küsimusele peitub asjaolus, et 2009. aastal (see on viimane aasta, mille kohta andmed on kättesaadavad) püüdsid Euroopa tuunipüügläevad India ookeanist ligikaudu 100 000 tonni tuuni ehk umbes kolmandiku oma tuunisaagist. Seetõttu on iseenesestmõistetav, et EL panustab kalurite jaoks sedavõrd oluliste kalavarude paremasse tundmaõppimisse.

Seejärel käivitati programm „Regional Tuna Tagging Project in the Indian Ocean” (2). Programmi rahastajaks on Euroopa Arengufondi kaudu Euroopa Liit, seda juhivad IOTC teaduskomitee ja see rakendatakse ellu India Ookeani Komisjoni (IOC) (3) egiidi all, mis koondab kõnealuse piirkonna peamisi tuuniga seotud keskusi. Programm hõlmab piirkonna kolme enampüütud liiki: pelamiidi, suursilm-tuuni ja pikkuim-tuuni.

Ajavahemikul 2002–2009 märgistati 200 000 isendit. Märgistamine seisnes tuunide seljale märgise kinnitamisega. Tegemist oli kogemusi nõudva ja keerulise toiminguga, sest tuunid on haprad kalad, keda püügist tingitud stress võib tõsiselt kahjustada. Uuringu tegemise eelduseks oli, et kalurid, kes püüavad välja märgistatud tuuni, saavad märgise programmi läbiviivale asutusele, märkides ära püügiga seotud andmed. Kõik kalurid ei olnud programmis osalemise suhtes entusiastlikult meelestatud, kuid seekord õnnestus IOTC-l tagasi saada 30 000 märgistatut ehk 16%, mida võib pidada rahuldavaks hulgak.

Selline andmete kogumine võimaldas jõuda oluliste teaduslike järeldusteni, mis aitasid ekspertidel saada parema ülevaate kõnealuste liikide rännuteedest, nende paljunemisharjumustest, loomuliku suremuse

Programmi „Regional Tuna Tagging Project in the Indian Ocean” käigus märgistati 200 000 tuuni.

tasemest jne. Teisisõnu – nüüd on teadlastel palju rohkem teavet India ookeani tuunivarude dünaamika kohta. See aga võimaldab anda varude kohta täpsemaid hinnanguid ning mõista paremini nende arengut.

Konkreetsetest tulemustest rääkides on IOTC teaduskomitee soovitusel kindlam alus ja nendel põhinevad haldusmeetmed on varasemast enam kooskõlas varude jätkusuutliku haldamise põhimõttega.

Sümposium

Teadlased ei soovinud sellega piirduda. Nende idee oli, et sellised uuringud võetaks kasutusele kõikide liikide puhul, sest see võimaldab realselt saavutada kalavarude vastutustundlikku haldust. Seetõttu esitas Euroopa Komisjon ettepaneku korraldada teaduslik sümposium tehtud uuringu tulemuste tutvustamiseks.

Sümposium toimub oktoobri lõpus Mauritiusel. Eesmärgiks on ühelt poolt tutvustada uuringu tulemusi asjaomastele teadlasringkondadele ja teiselt poolt veenda teisi suuri selles piirkonnas tegutsevaid kalandusriike sellelaadse teadusliku lähenemise olulisuses, sest vaid sel viisil on võimalik saavutada olukord, kus kalavarud pakuvad rannikualade elanikele toitu veel pikka aega.

(1) India Ookeani Tuunikomisjon on piirkondlik kalandusorganisatsioon, mille ülesanne on tuuni-, mөөkkala- ja haivarude haldamine kogu India ookeanis; www.iotc.org

(2) India ookeani tuunide märgistamise piirkondlik projekt.

(3) India Ookeani Komisjon on piirkondlik koostööorganisatsioon, mis koondab India ookeani kaguosa saari Komoore, Madagaskarit, Mauritiust, Seišelle ja Réunioni (Prantsusmaa).

Reform jätkub

Enam kui aasta tagasi tegi komisjon ettepaneku viia läbi ühise kalanduspoliitika reform. Praegu on see ettepanek arutlusel Euroopa Parlamendis ja Euroopa Liidu Nõukogus. Heidame pilgu töö edenemisele.

Reformi ettepaneku võttis volinike kolleegium vastu kahes etapis. Neist esimene hõlmas 13. juulil 2011 tehtud ettepanekuid võtta vastu määrus ühise kalanduspoliitika reformi kohta, määrus turu ühise korralduse kohta ja kaks teatist, vastavalt ÜKP reformi ja selle välise mõõtmise kohta. Teine etapp hõlmas 2. detsembril 2011 tehtud ettepanekut võtta vastu määrus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kohta. Need kuupäevad tähistavad reformiga seotud õigusloomeprotsessi kaasotsustamismenetluse algust.

Kaasotsustamismenetlus tähendab, et kohaldatava õigusakti vastuvõtmiseks peavad ettepanekud heaks kiitma kalanduse eest vastutavatest ministritest koosnev Euroopa Liidu ministrite nõukogu ja Euroopa Parlament. Mõlemal institutsioonil on vajaduse korral õigus teha ettepanekutes muudatusi. Samuti on võimalik, et nõukogu, Euroopa Parlament ja komisjon peavad kõigile sobiva lahenduse leidmiseks pidama läbirääkimisi. Nii kaugelt ei ole veel jõutud. Enne lõplike läbirääkimiste etappi peavad nii nõukogu kui ka Euroopa Parlamendi liikmed võtma komisjoni ettepanekute suhtes seisukoha. Tegemist ei ole lihtsa küsimusega, sest seisukoht peab nõukogus saama 27 liikmesriigi kvalifitseeritud hääletenamuse ja Euroopa Parlamendi 754 liikme lihthääletenamuse. Mõlemas institutsioonis esitatakse ka arvukalt muudatus-, väljajätmis- ja lisamisettepanekuid.

Muudatusettepanekud

Nii nõukogus kui ka Euroopa Parlamendis on kompromisslahenduse leidmiseks määratud moderaator. Nõukogus täidab seda ülesannet eesistujariik, kelleks on alates 2011. aasta juunist olnud järgemööda Poola, Taani ja Küpros. Euroopa Parlamendis täidavad seda ülesannet iga komisjoni ettepaneku jaoks määratud raportöörid: Ulrike Rodust (S&D) ÜKP üldise määruse jaoks, Nikolaos Salavrakos (ELD) reformiga seotud teatise jaoks, Struan Stevenson (ECR) turu ühise korralduse määruse jaoks, Isabella Lövin (ALDE) välise mõõtmise teatise jaoks ja Alain Cadec (PPE) Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi määruse jaoks. Selline on asjade praegune seis.

2012. aasta septembri täiskogu istungil võttis Euroopa Parlament vastu Salavrakose raporti. Raport toetab tagasiheite järkjärgulist vähendamist ja täpsustab, et „tagasiheite lõpetamisega peaks kaasnema tehnilised meetmed soovimatu kaaspüügi vähendamiseks või lõpetamiseks”. Sama istungi käigus võttis Euroopa Parlament vastu ka Stevensoni raporti turu ühise korralduse määruse kohta. Selles raportis on reformi ühe eesmärgina nimetatud „kogu juhusliku ja kaaspüügi saagi lossimine”, mida tagasiheite keelustamine eeldab.

Euroopa Parlamendi kalanduskomisjon väljendas tugevat toetust Lövini raportile ühise kalanduspoliitika välise mõõtmise kohta ning

nõustus Euroopa Komisjoniga, et vaja on muuta kalandusalased partnerlussuhted jätkusuutlikumaks. Raportis kutsutakse piirkondlikke kalandusorganisatsioone üles „välja arendama jätkusuutlikud haldussüsteemid, mille eesmärk on hoida kalavarud ülalpool maksimaalse jätkusuutliku saagikuse taset”.

Üldise määruse kohta esitas Ulrike Rodust komisjoni ettepanekut toetava raporti koos mõningate muudatusettepanekutega. Ka mitu parlamendikomisjoni esitasid raporti kohta muudatusettepanekuid, mida oli kokku 2 300. Raportööri ülesandeks on parandusettepanekute koondamine ja kompromisslahenduse ettepaneku tegemine. Seejärel vaatab kalanduskomisjon raporti läbi ja korraldab arutelu, nii et saavutatakse komisjoni liikmete hääletenamuse. Parandustega raport pannakse seejärel Euroopa Parlamendis hääletusele, põhimõtteliselt peaks see toimuma 2013. aasta jaanuari täiskogu istungil. Ka Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi määruse hääletus peaks toimuma 2013. aasta jaanuaris.

Nõukogus esitas eesistujariik Taani käesoleva aasta juunis üldist lähenemist hõlmava dokumendi. Selline dokument ei ole kaasotsustamismenetluse ametlik etapp, kuid seda võib käsitleda nõukogu esialgse seisukohana Euroopa Parlamendiga peetavatel läbirääkimistel.

Üheks liikmesriikide tuliseks vaidluspunktiks on tagasiheite keelustamine. Keelustamise põhimõtet enam ei vaidlustata, kuid selle kohaldamise viis tekitab lahkarvamusi. Välja on joonistumas järkjärguline kohaldamine ajavahemikul 2014-2020. Samas püsivad mitmed komisutskivid, eeskätt seoses teatud kalavarude spetsiifiliste omadustega, sadamasse toodud kaaspüügi väärtustamisega ja kombineeritud püügikvootide väljatöötamisega mitut liiki hõlmavate varude jaoks. Kõikide üle maksimaalse jätkusuutliku saagikuse taseme kasutatavate varude jaoks nõustus nõukogu oma esialgses seisukohas kehtestama tähtajaks 2015. aasta, kuid lisas võimaluse lükata üleminek edasi kuni 2020. aastani.

Nõukogu tundub nõustuvat kalavarude haldamise piirkondliku põhimõtte rakendamisega. Liikmesriigid teevad koostööd (eeskätt mitmeaastaste kavade raames) rakendatavate meetmete üle otsustamisel. Seejärel teatavad nad oma otsustest soovitude näol komisjonile, kes jälgib nende ülevõtmist õigusaktidesse. Kui kokkulepet ei saavutata ja soovitud ei esitata, jätkub n-ö tavapärase menetlus. Ülekantavate püügikontsessioonide suhtes on nõukogu seisukohal, et neid tuleb kohaldada vabatahtlikkuse alusel. Osa liikmesriike oli selle vastu, teised nõustusid vähemalt mõningate oma kalavarude puhul. Samas ei esitatud ühtegi alternatiivset lahendust püügilaevastiku võimsuse kohandamiseks.

Toodud pilt ei ole täielik: arutelud toimusid ka muude valdkondade üle, nagu märgistamine ja reformi väline mõõde, peagi algab arutelu ka Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi üle. Praegu on keeruline näha ette reformipaketi lõpliku vastuvõtmise kuupäevi. On ilmne, et arutelu kestab veel ka 2013. aastal.

Rio+20 – oluline edasimineku

20 aastat pärast esimest maailma tippkohtumist toimus konverents Rio+20, mille eesmärgiks oli uuendada maailma tasandil võetud kohustust toetada jätkusuutlikku arengut. Märkimisväärne osa arutelust keskendus kalanduse ja merekeskkonna kaitse teemadele, toodi välja mitme valdkonna olulisi edusamme, eeskätt mere liigilise mitmekesisuse kaitse alal väljaspool riiklikke territoriaalvesi.

ÜRO jätkusuutliku arengu konverents toimus Brasiilias Rio de Janeiros käesoleva aasta 20.–22. juunini ja sellele eelnes mitu kuud läbirääkimisi 191 riigi vahel. Konverentsil osalesid ka kodanikuühiskonna esindajad. Kõnealusele konverentsile on tihti peale viidatud ka vähem ametliku nimetusega „Rio+20”, mis tuletab meelde esimest jätkusuutlikule arengule pühendatud konverentsi, mis toimus selles Brasiilia suurlinnas 20 aastat tagasi⁽¹⁾. Meenutame: jätkusuutlik areng tähendab „praeguste probleemide lahendamist sellisel viisil, et see ei kahjustaks tulevaste põlvete võimalusi rahuldada omi vajadusi”⁽²⁾ ning see hõlmab majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnakaitsega seotud vajaduste tasakaalustamist.

Merenduse valdkonnas on konverentsi Rio+20 suurimaks saavutuseks see, et tulevase ÜRO tegevuskavasse kirjutati sisse tundlik ja vastutlusid sisaldav valdkond – mere liigilise mitmekesisuse säilitamine väljaspool riiklikke territoriaalvesi⁽³⁾. Millega on tegemist? See tähendab rahvusvaheliste spetsiifiliste eeskirjade kehtestamist avamere ja merepõhja bioloogiliste ressursside kaitseks ja kasutamiseks viisil, mis järgib ÜRO mereõiguse konventsioonist tulenevat üldist merekeskkonna kaitsmise kohustust.

Juba peaaegu Rios kohal olles otsustasid riikide esindajad, et ÜRO Peaassambleel võetakse vastu otsus mereõiguse seda valdkonda hõlmava konventsiooni uue kohaldamiskokkuleppe väljatöötamise kohta. See peaks toimuma enne 69. istungjärgu lõppu, seega 2014. aasta jooksul. Selline kohustus võeti alles konverentsi lõppjärgus, eeskätt tänu Euroopa Liidu ja mitme teise suure riigi, nagu Brasiilia ja veel mõne G77⁽⁴⁾ liikme kindlale soovile. Mõne aasta pärast peaks see kohustus viima uue rahvusvahelise kokkuleppe sõlmimiseni.

Kõnealuse valdkonnaga on seotud kaks tegevussuunda. Esimene neist hõlmab kaitstud merepiirkondade rajamist. 2002. aasta Johannesburgi tippkohtumisel võeti kohustus rajada ookeanides sidus kaitstavate piirkondade võrgustik. Rannikuriikidel on oma vetes selliste piirkondade loomiseks õiguslikud vahendid olemas. Paraku ei ole õigusliku ja institutsionaalse aluse puudumise tõttu selliseid piirkondi praegu võimalik rajada väljapoole riiklikke territoriaalvesi, st tekitada kaitstavaid avamerepiirkondi, mille kasutamise ja kaitsmise suhtes kohaldataks ühtlustatud eeskirju. Neid on võimalik rajada vaid sektoripõhiselt (näiteks kalanduse valdkonnas) ja need hõlmavad üksnes kõnealust meedet rakendanud organisatsiooni liikmeid. Seega ei takista kalanduse

Suur osa Rio+20 aruteludest oli pühendatud kalandusele ja merekeskkonnale.

valdkonna kaitstava piirkonna rajamine samas piirkonnas merealuse kaevanduse rajamist... Euroopa Liit on seisukohal, et see seaduselünk vajab kõrvaldamist.

Teine tegevussuund on seotud geneetiliste mereressurssidega. Mereõiguse konventsioonis, mis valmistati ette 1970. aastate lõpus ja 1980. aastatel, kui teadusuuringud neis valdkondades olid alles lapsekingades, ei võeta kõnealuseid ressursse arvesse. Valitses üldine seisukoht, et alates teatud sügavusest puudub merepõhjas igasugune elu. Hiljem on aga järjest rohkem teada saadud suurtes sügavustes elavate organismide, näiteks ekstremofiilsete mereorganismide kohta. Nende suutlikkus taluda eluks äärmiselt vaenulikkude keskkonda, äärmuslikku rõhku ja temperatuuri, pakub huvi geneetiliste uuringute tegijatele ja teatud tööstusharudele. Euroopa Liidu ja paljude teiste riikide jaoks on saanud aeg kehtestada eeskirjad nende ressursside kasutamiseks ja võimaliku saadava tulu jaotamiseks.

Kalandus – edasi valitud kursil

Konverentsil toodi taas välja vajadus jätkata teaduslikel hinnangutel põhinevate halduskavade väljatöötamise ja rakendamise abil tööd kalavarude taastamiseks, pidades silmas varude sellist suurust, mis tagaks nende kasutamise maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel. Samuti peeti oluliseks jätkata võitlust ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata püügiga.

Lisateavet on võimalik saada veebiaadressilt www.uncsd2012.org

(1) Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni keskkonnakaitse- ja arengukonverents, 3.-14. juuni 1992.
 (2) Maailma Keskkonna- ja Arengukomisjoni raport, ÜRO, 1987.
 (3) Lõppdokumendi artikkel 162, vt www.uncsd2012.org
 (4) Arenguriikide rühm.

Limassol – asukoht teede ristumispunktis

Limassol muutub. Vanas ja uues sadamas toimuvad ümberkorraldused, et need vastaksid turismi enneolematule arengule ja merendustegevuse tõenäolisele kasvule. Praegu, kui Küpros on Euroopa Liidu eesistujariik, on sadamaamet seadnud ambitsioonika eesmärgi muuta saar Vahemere idaosa mereliikluse vahejaamaks.

Veel vähem kui kümme aastat tagasi tundus, et vanal sadamal puudub igasugune side linna idaosas asuva turismipiirkonnaga, mis on tulvil rahvusvahelisi hotelle, baare ja restorane. Kalasadama ümbruse liikluskäras olid küll esmatarbekaupade poed, mõned kalaletid, kohvikud, kus kalurid ja kohalikud elanikud üksteisega kokku said, ja paar kalarestorani. Turism ei tundunud olevat südalinna peamine huvi, ka linna keskuses asuvas frankide-aegsest kindlusest ei olnud kujunenud märkimisväärset turismiobjekti.

Praegu hakkab vanalinn muutuma Limassoli peamiseks huviväärsuseks. Kesklinn on muudetud jalakäijate tsooniks, majad on restaureeritud, renoveeritud kindluse ümber tekib üha enam restorane ja baare. Külalastajaid on aina rohkem. Linna areng ei ole aga lõppenud. Vana sadam on muutunud ehitustandriks. Ümberkorraldused on põhjalikud. Sadam keskendub endiselt traditsioonilisele kalapüügile, kuid muutub samas ka jahisadamaks ja oluliseks kinnisvaraarenduspiirkonnaks, mida reklaamitakse isegi Cyprus Airwaysi pardaajakirjades. Kaide ümbrusest kujuneb vaba aja veetmise koht koos hotellide, äride ja restoranidega.

Need muutused on vaid kõige silmatorkavam osa saare sadamaid hõlmavate oluliste muudatuste seas. Küprosel ei saa rääkida eraldi üksikutest sadamatest. Kõiki neid haldab keskselt ja komplekselt Küprose sadamaamet Cyprus Port Authority (CPA).

Paindlikkus

Mõne arengusuuna paremaks mõistmiseks tuleb pöörduda saare poliitilise mineviku poole. Pärast 1973. aasta sündmusi jäi Küprose peamine sadam Famagusta põhja poole demarkatsioonijoont ja seega Nikosia mõjuvõimu alt välja. Kuna Küpros on saareriik, pidi ta kiiresti taastama oma sadamataristu. Selleks palus Küpros abi Maailmapangalt, kes esitas nõudmise, et kogu saadud abi kasutamise korraldamine ja sadamate arendustegevus tuleb allutada paindlikule, sõltumatule ja professionaalsele asutusele. Nii loodigi Küprose sadamaamet.

Asutust juhivad haldusnõukogu, mille liikmed määrab ametisse või mille liikmete volitusi pikendab valitsus iga kolme aasta järel. Üldjuhul valitakse haldusnõukogu liikmed merendusega seotud ettevõtete juhtide hulgast, tegemist võib olla laevaomanikega, merendusele spetsialiseerunud juristidega, pangandusspetsialistidega jne. CPA haldab saare kolme suurt kaubasadamat Limassoli, Lamacat ja Vassilikot ning väiksemaid kalandusega seotud üksusi – Limassoli vana sadamat, Paphost ja Latchit.

Selline olemuslikult poolenisti eraõiguslik haldussüsteem on jätnud Küprose sadamad puutumata Euroopale iseloomulikust erastamislaimest. Küprose puhul ei ole tegemist nn *landlord*-süsteemiga, mille korral sadama administratsioon annab kaid spetsialiseeritud ettevõtetele pikaajalisele rendile. Küprose üksteisele järgnenud valitsuste sooviks on olnud jätta sadamate tegevuse kõikide aspektide üle otsustamine sadamaameti pädevusse. Nii on see praeguseni.

Ehitusplatsid

Küprose sadamate arengust parema ülevaate saamiseks tuleb eemalduda Limassoli kesklinnast ja siirduda uude sadamasse. Nimelt siin sai 1974. aastal kõik alguse, kui võeti vastu otsus muuta Limassol rahvusvaheliseks sadamaks. Kui vaadata mitmevärviliste veokonteinerite taustal kõrguva suure teraviljahahuti poole, võib veel ette kujutada selle kesklinnast väljapoole, Briti sõjaväetsooni äärde rajatud sadama esialgset väljanägemist.

Kui ümber pöörduda, on näha, et ka siin üllatavad meid ehitusplatsid. Väljaspool sadamat kerkivad maapinnast uued hooneplakid. Kontorihooned, uhiuued laohooned. Nendeni viiv tee paistab ühtlase ja sileda musta lindina. Sadamas endas kerkivad uued raudbetoonehitised. On ilmselge – tegemist on kasvava sadamaga.

Limassol on Küprose suurim sadam. 2011. aastal Küprosele saabunud 345 614 EVP⁽¹⁾ konteinerist, 303 135 reisijast ja 5 388 204 tonnist pakendamata kaubast langeb Limassoli arvele vastavalt 99%, 85% ja 67%. CPA on seadnud eesmärgiks liidripositsiooni kindlustamise, investeerides sadama laiendamisse.

„Limassol laiendab oma positsiooni, et arendada välja lossimisteenused ja õppida paremini tundma kohalikke vajadusi,“ selgitab CPA direktor Yiannakis Kokkinos. *„Ja väga tõenäoliselt ka kogu ühinenud Küprose kohalikke probleeme, sest Famagusta on muutunud tänapäevaseid standardeid silmas pidades väga väikeseks sadamaks. Möödunud aastal suurendati sadama sügavust 16 meetrini. Järgmisena on ette võetud tööd sadama laiendamiseks. Praegu on Limassoli näol tegemist universaalse sadamaga. Meie eesmärk on eraldada kahe aasta jooksul erinevad tegevused nii, et meil oleks üks eraldi põhiosa kaubavedude jaoks ja teine reisijate jaoks. Ümberkorralduste maksumus ulatub 90 miljoni euroni, mis on Küprose mastaabis märkimisväärne summa. Pool sellest saadakse Euroopa Liidult ning see eraldatakse Ühtekuuluvusfondi ja üleeuroopaliste võrkude jaoks ette nähtud vahenditest.“*

Ehitustööd, mis torkavad silma kohe sadama territooriumile saabumisel, on seotud reisiterminali rajamisega. Ristlusturismi leviku tõttu on Küpros muutunud oluliseks sõlmpunktiks, seda nii tema enda vaatasiväärsuste pärast kui ka tänu ideaalsele asukohale Kreeka saarte, püha maa ja Egiptuse vahel. Reisiterminali pindala on 7 000 m² ning see hõlmab kogu ristlusreisijate vastuvõtuks ja transportimiseks vajalikku taristut.

(1) Vastab 20 jalale – konteinerite mõõtühik.

Küpros tahab uuesti muutuda Vahemere idaosa mereliikluse sõlmpunktiks ning investeerib ambitsioonikalt oma sadamate arengusse.

Tööde järgmine etapp on seotud sadama teise osaga. Kaisid pikendatakse 500 meetri võrra, nii et kahe aasta jooksul ehitatakse välja ligi 1 000 meetri pikkune lineaarne kai, mis on varustatud konteinerisadama efektiivsust suurendavate seadmetega. Samas suurusjärgus idee on seotud ladude ala laiendamisega ning laiendatakse ka abiteenuseid – eeskätt võetakse kasutusele puksiirlaev, mis sobib tööde tulemusena sadamasse pääsevate suuremate laevade jaoks.

Vahemere idaosa sõlmjaam

Sadama planeeritav maht ületab Küprose enda vajadused. CPA eesmärgid ulatuvad riigipiiridest kaugemale. Sadamaameti soov on muuta sadam Vahemere idaosa sõlmjaamaks.

„Me asume strateegilises asukohas,“ jätkab Yiannakis Kokkinos. „Olles Euroopa Liidu idapiiril asuv liikmeriik, oleme me ühtlasi ka Euroopa Liidu värav. Liiatigi pakub Küpros väga kvaliteetseid abiteenuseid, nagu pangad, kindlustusettevõtted, laevanduskompaniid, off-shore-teenused... Seega on olemas kõik tingimused sadamateenuste arendamiseks. On ka üks oluline takistus: Türgi poolt 1987. aastal Küprose laevadele kehtestatud embargo, mida 1997. aastal laiendati Küprose sadamatele. Ühestki Küprose sadamast otse saabuv laev ei saa siseneda Türgi sadamatesse. Kui te oleksite laevaomanik ja kui Küprose sadamas peatumine jätkaks teid eemale 80 miljonit inimest hõlmavatest turgudest, siis mida te teeksite? Te läheksite mujale. Just seda suured merendusettevõtted pärast 1997. aastat tegidki. Ainus, millele on võimalik loota, on poliitilise lahenduse leidmine. Ja me vaatame tulevikku optimistlikult, seetõttu me investeerimegi praegu oma sadamate arengusse.“

Areng hõlmab ka kaht ülejäänud lõunaranniku sadamat. Larnaca muutub kaubandus- ja kinnisvaraprojekti tulemusena kümne aasta jooksul lõbusõidu- ja reisisadamaks, kogu piirkonna tõeliseks turismisõlmpunktiks. Euroopa huve esindav konsortsium, mis koondab ristlusettevõtteid, ehitajaid ja vedajaid, sai sadamale 35 aastaks kontsessiooni, esimese sellelaadse Küprosel. Vassiliko tulevik on seotud energiamajandusega, selle põhjuseks on saare rannikulahest leitud olulised maagaasivarud. Sadamalinnast saab gaasi vastuvõtu-, veeldamis- ja transpordikeskus.

Küpros on alati olnud oluline merenduskeskus. Sadamate arengut edendades võib saar tagasi pöörduda oma hiilgeaegadesse, arvestades muutustes oleva Lähis-Ida lähedust ja eeldatavat suhete normaliseerumist naaberriikidega lähitulevikus.

Partnerluslepingud Kiribati, Mauritiuse ja Mauritaaniaga

Euroopa Liit pikendas hiljaaegu kolme partnerrriigiga sõlmitud kalandusprotokolle. Lepingutes kajastuvad põhimõtted vastavad Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika omadele: võimaldada ELi püügilaevadel jätkusuutlikult kasutada osa nende riikide majandusvööndi kalavarudest (nn ülejääki), kusjuures kõnealused riigid saavad selle eest Euroopa Liidult rahalist hüvitist ja lepingust kasu saavate Euroopa laevaomanike makstavat abi. Lisaks maksab Euroopa Liit täiendavat toetust, mis on suunatud kohalike kalandusettevõtete arengu ja haldamise toetamisele. Mauritaania puhul hõlmab uus, kaheks aastaks sõlmitud protokoll põhjalähedaste liikide (eeskätt krevettide) ja pelaaigiliste liikide varude kasutamist, mille eest makstakse rahalist hüvitist 70 miljoni euro ulatuses aastas. Kiribati ja Mauritiuse puhul on tegemist üksnes tuunipüüki hõlmava partnerlusega. Kiribatiga sõlmitud uus protokoll katab kolme aasta pikkuse perioodi ja selle alusel makstakse igal aastal rahalist hüvitist 1,3 miljoni euro ulatuses, millest 350 000 eurot on ette nähtud kohaliku kalanduspoliitika toetuseks. Mauritiusega parafeeris komisjon uue lepingu ja uue kolmeaastase protokoll, mis võimaldab Euroopa püügilaevadel jälitada tuuniparvesid Mauritiuse majandusvööndis. Selle eest makstakse igal aastal hüvitist 660 000 euro ulatuses, millest 302 500 eurot suunatakse kohaliku kalanduse haldamise toetuseks. Kõigil kolmel juhul on Euroopa laevaomanike makstava hüvitise suurus kasvanud, selle aluseks on ühise kalanduspoliitika välise mõõtme uued suunised.

Arktika strateegia – kohaloleku tagamine selles segadusteküllases piirkonnas

Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja võtsid vastu Euroopa Liidu uue Arktika strateegia. Põhja-Jäämere piirkond on Euroopa Liidu jaoks väga tähtis ning viimase kümne aasta jooksul on sinna teadusuuringuteks ja jätkusuutliku arengu tagamiseks investeeritud enam kui 1,35 miljardit eurot. Uue strateegia kontekstiks on kliimamuutus. Kliimamuutusega kaasnevad segadused on märkimisväärselt mõjutanud selle piirkonna ökosüsteeme ja sealsete elanike elutingimusi. Seejuures avanevad jäätumispriiri taandumisega uued majanduslikud perspektiivid seoses merenduse, maavarade kaevandamise, energeetika ja kalandusega. Arktika strateegia näeb ette mitmeid meetmeid, mis on suunatud teadusuuringute ja jätkusuutliku arengu edendamisele. Need hõlmavad teadusuuringuid, satelliitseiret, võitlust kliimamuutuse tagajärgedega, kohalike kogukondade arengut, keskkonnahoidlikke kaevandamismetodeid ning Euroopa Liidu strateegiatele ja programmidele tuginevat dialoogi kohalike põliselanike organisatsioonidega.

Ühine kalanduspoliitika arvudes – 2012. aasta uus väljaanne

Peadirektoraadi kodulehel on avaldatud brošüüri „Ühine kalanduspoliitika arvudes – statistilised põhiaandmed“ uus väljaanne. See koondab nii Eurostati viimaseid andmeid kui ka liikmesriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide, näiteks FAO kogutud andmeid.

Brošüüriiga on võimalik tutvuda aadressil

http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/publications/pcf_et.pdf

Tellimiskupong

Saatke see kupong postiga alljärgneval aadressil:

Commission européenne
 DG Affaires maritimes et pêche
 Unité «Information, communication,
 relations inter-institutionnelles,
 évaluation et planification»
 Rue de la Loi, 200
 B-1049 Bruxelles

või faksi teel numbril (+ 32) 2 297 95 64

E-post: fisheries-magazine@ec.europa.eu

Soovin saada tasuta ajakirja *Euroopa kalandus ja akvakultuur* (5 numbrit aastas) järgmises keeles:

BG	ES	CS	DA	DE	ET	EL	EN	FR	GA	IT	LV
LT	HU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	FI	SV	

Eksemplaride arv:

Perekonnanimi: Eesnimi:

Asutus/ametikoht:

Tänav: Nr.: Postkast:

Postiindeks: Linn: Riik:

Tel: Faks:

Väljaannete talitus

Ma soovin olla kursis Euroopa Komisjoni tegevusega ühise kalanduspoliitika ja lõimitud merenduspoliitika valdkonnas.

E-post:

Ma võtan teadmiseks, et komisjon kohustub mitte avaldama minu andmeid kolmandatele isikutele ning mitte kasutama neid andmeid eesmärkidel, mis ei ole seotud nende kogumisega või mis on seotud otsese või kaudse reklaamiga. Mul on õigus mis tahes hetkel nõuda, et minuga ei võetaks rohkem ühendust.